

5. Шарипов М. М. Концептуальная модель формирования конкурентоспособной организации потребительской кооперации : дис. ... д-ра экон. наук : 08.00.05 / Шарипов Мумин Машокирович. – Душанбе, 2011. – 272 с.

*О. В. Лозова, к. е. н., доцент;
В. В. Сербін, студентка
ПУЕТ, м. Полтава*

КООПЕРАТИВИ. МІЖНАРОДНИЙ КООПЕРАТИВНИЙ АЛЬЯНС

Кооперативна форма господарювання в ринкових умовах дозволяє ефективно інтегруватися бізнесу в умови жорсткої конкуренції. Період від створення першого кооперативу, розвитку кооперативної ідеї до формування кооперативного руху налічує понад два сторіччя. За визначенням відомого кооперативного діяча Б. Мартоса, кооперативний рух – це устремління людей розвивати кооперацію, що виявляється в закладанні нових кооперативів чи в розвитку існуючих [3, с. 127].

Згідно з визначенням XXXI конгресу Міжнародного Кооперативного Альянсу (МКА) [1], кооператив – «це група людей, які добровільно об'єдналися для того, щоб задовольнити свої спільні економічні, соціальні та культурні потреби і прагнення шляхом створення підприємств на правах спільного володіння та демократичного управління й кооперацію».

Кооперативи є унікальними, оскільки їх члени є зацікавленими сторонами на різних рівнях. Наприклад, робітники мають пряму частку в кооперативах робітників, виробників у виробничих або роздрібних кооперативах, а також користувачів у кооперативах користувачів (споживча кооперація, житлова кооперація, кооперативні банки тощо). Кооперативи з багатьма зацікавленими сторонами (такі як зростаюча кількість соціальних кооперативів та громадських кооперативів) також мають різні типи зацікавлених сторін. Це призводить до більш спільних, довгострокових способів займатися бізнесом.

Ззовні кооператив може виглядати як будь-який інший бізнес, але те, що відбувається всередині, робить їх унікальною

формою ведення бізнесу. Оскільки кооперативні підприємства володіють унікальними якостями та способами роботи, які забезпечують більш колективний, довгостроковий підхід до економічного зростання. По своїй сутті кооператив – це перш за все, тісна співпраця, обмін знаннями та широкі можливості для розвитку, які неможливі для акціонерного бізнесу.

Отже, кооперативи – це ефективний та успішний бізнес по всьому світі, оскільки мають притаманні лише їм наступні властивості: є успішною силою економічного зростання та соціальної згуртованості в Європі; це бізнес, а не неурядові організації: вони торгують, але діляться однаково і реінвестують наш прибуток; працюють у всіх галузях економіки; бувають різного типу та розміру: від невеликих компаній, що належать працівникам, до великих банків, що належать клієнтам.

Принципова відмінність кооперативів від інших форм бізнесу полягає в тому, що у них є члени, а не акціонери, які приймають рішення демократично. Такими членами можуть бути працівники, виробники або клієнти залежно від виду кооперативу. Водночас вони є також власниками кооперативного бізнесу, а тому члени кооперативу самостійно контролюють та розподіляють прибуток.

Кооперативи коливаються за розмірами від мікропідприємств до великих компаній, що працюють на міжнародному рівні. Таким чином вони сприяють економічній та соціальній динаміці ЄС. Вони є ключовими конкурентними гравцями в широкому спектрі економічних сфер. Кооперативи в Європі становлять 140 млн членів, 4,707,682 співробітників і 180 тис. підприємств. Вони створюють діяльність, сталий розвиток, інновації, соціальні зв'язки та згуртованість на територіях, а також економічне зростання; сприяють творчості, яка дозволяє людям розробляти та впроваджувати рішення колективно [2]. Така кількість кооперативів по всій Європі призвела до природного створення Міжнародного кооперативного альянсу (далі МКА), який є представницьким органом кооперативної форми ведення бізнесу.

Міжнародний кооперативний альянс об'єднує, представляє та обслуговує кооперативи по всьому світу. Заснований в 1895

році, він є однією з найстаріших неурядових організацій і одним із найбільших, який вимірюється кількістю представлених людей: 1,2 мільярда членів кооперативів на планеті.

Міжнародний кооперативний альянс співпрацює з глобальними та регіональними урядами та організаціями, щоб створити законодавче середовище, яке дозволяє кооперативам формуватися та розвиватися. Близько 310 організацій із 109 країн є членами Міжнародного кооперативного альянсу.

Членами МКА є міжнародні та національні кооперативні організації з усіх галузей економіки. Він є охоронцем заяви про особу кооперативу, яка включає визначення, 10 значень та 7 принципів роботи: це мінімальний спільний знаменник для всіх кооперативів у всіх секторах та всіх регіонах.

Для здійснення своєї діяльності Міжнародний кооперативний альянс організовується разом із Глобальним офісом, що базується в Брюсселі, чотирма регіональними офісами (Африка, Америка, Азіатсько-Тихоокеанський регіон та Європа), вісьмома глобальними галузевими організаціями, п'яти комітетами та мережами (гендер, наукові дослідження, право, молодь та розвиток). Співробітники МКА, його регіональних і галузевих органів базуються в різних місцях по всьому світу і прагнуть допомогти членам кооперативного руху [4].

Отже, кооперація, як одна з невід'ємних форм введення ефективного бізнесу в ринкових умовах господарювання, за більш ніж двохсотлітню історію поширилась по всьому світу. Були часи, коли майбутнє кооперативів було під загрозою, але МКА акумулював всі свої ресурси та допоміг не тільки зберегти кооперативну форму ведення господарювання, а й адаптуватись до умов жорсткої ринкової економіки. про це свідчить, розвиток кооперативного руху по всій Європі, у яких кооперативні організації охоплюють більше третини ринку у внутрішній торгівлі, харчовій промисловості, сільському господарстві тощо. Кооперативний сектор економіки є гарантом забезпечення населення робочими місцями, формуванням конкурентоспроможного підприємницького середовища у більшості країн з розвинутою ринковою економікою. Та нажаль, в українській національній

економіці, кооперативний рух на сьогоднішній день розвинутий не в достатній мірі, в переважній більшості кооперативи мають або мінімальний прибуток, а то й зовсім збиткові. В умовах коли національна економіка прагне до інтеграції з ЄС, можливо саме МКА та розбудова ефективного кооперативного сектору стане інвестиційним містком між Україною та Європейський Союзом.

Список використаних інформаційних джерел

1. International Cooperative Alliance [Електронний ресурс]: official website. – Режим доступу: <https://www.ica.coop/en>. – Назва з екрана.
2. Cooperative Europe [Електронний ресурс]: official website. – Режим доступу: <https://coopseurope.coop/about-co-operatives/what-cooperative>. – Назва з екрана.
3. Кооперація і кооператори: визначення, афоризми, повчання / за заг. ред. О. О. Нестулі. – Полтава : ПУСКУ, 2009. – 175 с.
4. Офіційний сайт МКА [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.eurocoop.coop/home/en/default.asp>. – Назва з екрана.

*О. В. Лозова, к. е. н., доцент;
В. В. Сербін, студентка
ПУЕТ, м. Полтава*

СПОЖИВЧА КООПЕРАЦІЯ УКРАЇНИ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

В умовах подальшого розгортання євроінтеграційних процесів та адаптації національних підприємств до вимог європейського співтовариства споживча кооперація має найбільш перспективне майбутнє, оскільки вона єдина із соціально-економічних систем ринкового типу зберегла потужну матеріально-технічну базу, кваліфікований персонал і, найголовніше, свого головного інвестора – пайовика, який формує соціально-економічний базис її розвитку на рівні сіл, районних центрів, міст та міських утворень.

Варто відзначити, що кооперація – один із найдивовижніших феноменів людської культури, витвір духу людини, живильна сила якого поширилася за свою майже 200-річну історію на всі галузі економічного життя. Вона набула специфічних видових